

ACC. N:R M. 14391: 1-3.

Landskap: *Halland* Upptecknare: *Johan C. Carlsson, Halmstad*
Härad: *Höbs* Berättare: *Z. Yennus*, "
Socken: *Knäred* Berättarens yrke: *f. d. folkskoll.*
Uppteckningsår: *1955* Född år *i*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Allmogens sittmöbler. s. 1-3.

LUF 94.

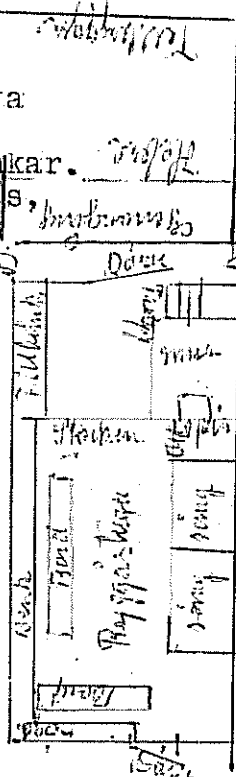
Allmoges-sittmöbler.

Jag skall försöka besvara en del av de frågor som här kommer i fråga, jag har haft rika möjligheter att ingående studera allmogemöbler, om jag mer ingående lagt på minnet hur de såg ut och inte minst vartill de användes, om jag haft den blekaste anning om att en gång besvara de frågor som Ni nu här har jort till mig. Men mina svar blir ej så uttömmande som Ni forarar nu, Dessa frågor ligger ju minst 100 år tillbaka i tiden.

Bänkar fanns runt väggarna i de gamla stugorna, både enkla väggfasta bänkar och bänkar med lock på, bänkar med lock på var riktiga läraryrken och användes dels under vardagar att vila på, dels om nätterna att sova i, eller att förvara kläder eller annat husgeråd i, tillfällig arbets hjälp och halvvuxna ungdommar, fick sova i dessa väggfasta bänkar. Nej, ej vad jag hört. Ja, i under de stora sängarna var hönsens plats, väggfasta bänkar fanns runt stugan och vid norra gaveln fanns den plats eller högsäte där den mest aktade, husbonden eller någon aktad gäst fick taga plats, framför långbordet sedan var platserna delade efter en viss rangordning. Nej, ej vad jag vet.

I och med de gamla ryggås-stugorna försvann, upphörde också de äldre allmogemöblerna, möjligen i början av 1800 hundra talet. När de gamla husen ramlade ner och nya uppfördes, antingen i direkt tillbyggnad till den gamla stugan eller fristående byggnad, blev det en susektiv övergång till mera tidnliga bostäder, och då ändrades även möblerna, som i de flesta fall slogs väl sönder.

Det fanns möbelsnickare som hemma snickrade möbler som blev snyggare och även bekvämare, och i och med detta var bänkar, pallar, sängar, träbord, väggfasta skåp, korta.



Luf 94

1

Pallar.

Pallar har nog funnits i olika former: en huggen plankbit av olika längd och storlek, med fyra ben som merendels var runda, och borrarade runda hål, omkring en tumm i diameter, och 2

Med tre ben fans också men dessa användes oftast för mjölkning av korna, pallar med naturvuxna ben var nog mera sällsynta, och var i så fall av ek. Sängpallarna var runda med tre låga ben och användes vid av och påklädning, och hade sin plats under sängarna, Brudpallar fans säkert också i flera burgna hem, när någon i familgen skulle gifta sig, eller kyrktagning av kvinnor, mera vet jag ej om pallar.

STOLAR.

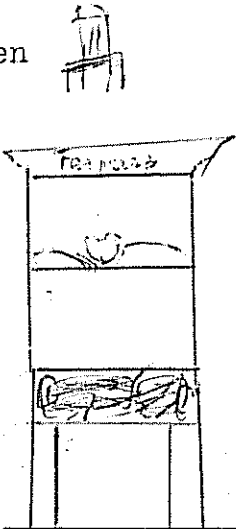
I mera förmögna hemfans stolar av olika former, allt efter som tiderna förändrats, rokokostil, gustaviansk stil, det som jag kan beskriva är från ryggåsstugor och allmogebostäder.

Och de stolar som där användes var hemjordna, med mycket stora variationer på form, och utsmyckning,

De äldsta och gedignaste stolarna var alltid reserverade för den äldste i en familj, till e.xp. farfars, mormors stol.

Stolar som äro utholkade av en trädstamm har jag sett två, dessa var en aln i diameter, och ryggstöden var b uthuggna av samma trädstamm, med ett utskuret hjärta som utsirning i ryggstödet, med plana sitsar.

Gungstolar fans och dessa var av björk, och målade i svart eller blått. Inörgan av detta århundradet, gungstolar med språk fjäder långt senare.



TILLVERKNING.

Pinnstolarna kom säkert i bruk i mitten av 1800 talet. I ryggstödet fanns fyra pinnar i mitten och en vid vardera sidan, sitsarnar var av trä, och utskurna så de passade till sitsen, både målade och omålade fanns, färgen kunde vara gul, brun, eller blå, men oftast omålade.

Möblerna tillverkades uti bygderna av möbelsnikare, som ofta gingo från gård till gård. En ännu levande stolmakare finns här, som endast gjorde pinnstolar, även en möbelsnickare har varit i dessa trakter, han gjorde fina möbler av alla slag, byråar och chiffonjér, av björk med inläggning av svarta ekrötter som grävdes opp i torvmossarna.

Dessa kringresande yrkesmän gjorde inget annat, ej bisyssla, dessa yrkesmän arbetade på samma sätt som kringvandrande skräddare, skonmakare, sadelmakare, m. fl.